

گردشگری کرمان فصلنامه

کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال اول / شماره چهار / بهار ۱۳۹۳ / ۱۶ صفحه

Number 4 / 16 pages

سنگ جوش، دوشاخ، کور، لوت

- ۲ برخی راه کارهای توسعه‌ی گردشگری
- ۲ کار و تلاش بی وقفه و برنامه ریزی صحیح
- ۳ محیط زیست حد و مرز تعریف شده‌ای ندارد
- ۴ راور شهر قلعه ها و کاروانسراها
- ۶ گردشگری ضد فقر و توسعه اقتصاد منطقه‌ای
- ۸ آبشار شور لوت
- ۱۲ در ATM امسال چه گذشت؟
- ۱۴ گردشگری زینت نیست ضرورت است
- ۱۵ بازدید از توانمندی‌های اقتصادی و گردشگری شهر بابک

سخن مدیر مسئول

سید محمد ابراهیم علوی

مدیر مسئول، رئیس کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان و نایب رئیس کمیسیون گردشگری و خدمات اتاق ایران

برخی راه کارهای توسعه گردشگری

۱- براساس اعلام دکتر سعید شیر کوند، معاون سرمایه گذاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور (در گفتگوی تحلیلی با هفته نامه تجارت فردا) گردشگران خارجی در کشور ما حدود ۵/۵ تا ۶ میلیارد دلار هزینه می کنند، اما هزینه کرد ایرانیانی که به خارج از کشور سفر می کنند (تورهای زیارتی- سیاحتی - تجاری) بالغ بر ۱۱ میلیارد دلار است، لذا با توجه به فرابخشی بودن صنعت گردشگری، مشارکت جدی و همت و توجه و همکاری تنگاتنگ همه سازمان ها و نهادهای مدنی- اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی و فعالان و صحنه گردانان اصلی بخش گردشگری، برای رسیدن به تراز مثبت یک ضرورت اجتناب ناپذیر است.

۲- آمارهای منتشره از ورود گردشگران اروپایی در ۲ ماهه اول سال جاری به میزان ۱۸ هزار نفر در مقایسه با آمار ۶ هزار نفری ۲ ماهه سال گذشته بسیار نوید بخش و مایه خوشحالی و قوت است و از آثار برنامه ریزی ها و تعاملات و ایجاد فضای مثبت در سطح بین المللی دولت تدبیر و امید است که شایسته توجه و حسن استفاده فعالان صنعت گردشگری کشور از این فرصت فراهم شده و رفع نقاط ضعف و اطلاع رسانی و تبلیغ خوب ایران به گردشگران خارجی است و البته نباید محدود به شهرهای تهران- شیراز- اصفهان، کاشان و یزد و کیش شود، ضروریست شرکت های خدمات مسافرت هوایی و گردشگری، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور، سایر استان های با توانمندی های بالای گردشگری را در برنامه بازدید تورهای ورودی و برنامه ریزی شده خود قرار دهند و این مهم از طریق سازمان میراث فرهنگی استان ها، استانداری ها، شهرداری ها و اتاق های بازرگانی و تعاون، اتحادیه ها و انجمن های فعال بخش گردشگری استان ها اجرایی شود.

۳- به گفته عبدالناصر میرچی، مدیر کل نظارت و ارزیابی معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی کشور صنعت گردشگری ایران قربانی لجاجت های بی دلیل است چرا که گردشگری یک صنعت بدون دود و صادرات نامرئی است که پذیرش و هضم این مساله برای دست اندرکاران صنایع دیگر و بعضی افراد مشکل و سخت است، صنعت گردشگری با ۱۵۰ شغل و حرفه به صورت مستقیم و غیرمستقیم مرتبط است در شرایطی که «سرانه» ایجاد اشتغال در صنایع فولاد، خودرو، نفت و گاز، معدن متجاوز از ۲۰۰۰ میلیون ریال است، در صنعت گردشگری با یک دهم این مبالغ می توان اشتغال پایدار و ارز آور ایجاد کرد، فرهنگ سازی در موضوع گردشگری در میان مردم (همه طبقات) و همه مسئولین در همه بخش های دولتی و خصوصی و نهادهای مدنی باید حمایت و هدایت شود. در شرایط فعلی کشور همه باید به دنبال رهیافت برای حل موانع سفر به ایران باشند و این حرکت رو به جلو تقویت شود.

۴- «مدیریت یکپارچه» در توسعه و رونق صنعت گردشگری بسیار بسیار مهم است تعدد دستگاه ها و عدم هماهنگی آنان با سازمان میراث یکی از آسیب های مهم این صنعت است، در بحث گردشگری، مسئولیت اصلی سیاست گذاری و برنامه ریزی و نظارت با سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است و لذا ضرورت دارد سایر دستگاه ها از جمله اماکن، سازمان حفاظت محیط زیست، محیط بانی، منابع طبیعی، نیروی انتظامی، پلیس راهنمایی رانندگی، شهرداری ها، شوراهای شهر و روستا، بخشداری ها و فرمانداری ها، انجمنه جمعه و جماعت، شرکت نفت و ... نهایت تسهیل گری و کارگشایی و تعامل را با سازمان میراث و فعالان صنعت گردشگری بعمل آورند.

ادامه در صفحه ۱۵

سخن سردبیر

بتول ایزدینا

سردبیر و عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

کار و تلاش بی وقفه و برنامه ریزی صحیح

کرده اند، آن ها فهمیده اند امروز صنعت گردشگری حرف اول را می زند خصوصاً برای کشورهایی که نمی توانند به صنایع دیگر متکی باشند. در سفری که دکتر نجفی رئیس وقت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به کرمان داشت به ظرفیت کشور برای انواع گردشگری اشاره نمود، گردشگری سلامت، گردشگری فرهنگی، زیارتی، طبیعی و ... اما متأسفانه از این همه ظرفیت سهم در خور و شایسته ای نداریم، ما در صنعت گردشگری عقب مانده ایم، آخرین آمار گردشگری خارجی حدود هزار و ۳۵۵ میلیارد دلار درآمد گردشگری خارجی سهم ما بسیار ناچیز بوده است. بدون شک عوامل متعددی در این عقب ماندگی نقش دارد که به نظر من مهم ترین آن ها تغییرات پی در پی مدیران و عدم برنامه ریزی صحیح است، به طوری که برنامه های دکتر نجفی هم قربانی همین تغییرات شد، هنوز

جهان امروز، جهان رقابت تنگاتنگ در میدان های کار و تلاش است، امروز دیگر فقط وجود ذخایر زیرزمینی و منابع طبیعی برای یک کشور فرصت محسوب نمی شود، آن چه مهم است مدیریت صحیح، برنامه ریزی کارشناسی شده و استفاده از تخصص های لازم برای استفاده از فرصت ها است، اگر امروز می بینیم کشوری مانند ژاپن توانسته است بعد از فاجعه جنگ جهانی دوم بدون داشتن ذخایر و منابع طبیعی دنیا را در مقابل خود به زانو در آورد نتیجه کار و تلاش بی وقفه و برنامه ریزی صحیح است. امروز اگر کشورهایی مانند مالزی، سنگاپور، ترکیه و ... به رشد قابل قبول رسیده به یمن استفاده صحیح و عاقلانه از داشته هایشان بوده است، آن ها در شرایطی توانسته اند برای دنیا جذابیت بوجود آورند که حتی گوشه ای از امکانات، ظرفیت ها، توانمندیها و قابلیت های طبیعی ما را نداشته و ندارند، آن ها فقط از فرصت ها درست استفاده

گام اول را برای ایجاد هماهنگی بین بخش های مختلف بر نداشته بود که از سازمان رفت! کشور ما جذابیت های فراوان برای توسعه گردشگری دارد که مختص یک شهر و یک استان نیست، هر منطقه ای از ایران شگفتی آفرین است. استان کرمان شاید از معدود مناطقی باشد که سه اثر تاریخی آن از جمله باغ شاهزاده ماهان، ارگ بم و روستای صخره ای میمند ثبت جهانی شده است، کرمان یکی از زیباترین جاذبه های کوبری یعنی کلوتهای شهداد را دارد، داشته هایمان فراوان است اما باید دید عیب از کجاست؟ تنها با تشکیل جلسه و برگزاری همایش مشکلی حل نمی شود باید به زیرساخت ها، آموزش نیروی انسانی، ایجاد خدمات رفاهی، امنیت و ... توجه شود، باید الگو بگیریم، تنها به جلسات، همایش ها و سفرهای پرهزینه ای که هیچ دست آوردی ندارد دل خوش نکنیم.

مقاله

محمد جهانبانی

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان و عضو انجمن بین‌المللی اکوتوریسم

محیط زیست حد و مرز تعریف شده ای ندارد و متعلق به همه ماست

یادمان نرود محیط زیست حد و مرز تعریف شده ای ندارد و متعلق به همه ماست و اگر عامل ایجاد اختلال در طبیعت، یک کشور است، آسیبها و تبعات آن فراگیر خواهد بود و دیگر کشورها باید جور آن را بکشند.

برای مثال اگر تولید کنندگان گازهای گلخانه ای را در ۱۶ کشور صنعتی خلاصه کنیم، پیامدهای آن از جمله جزر و مدهای شدید، طوفانهای ویرانگر، بالا آمدن آب در خلیجها، افزایش شوری آبها، طغیان رودخانه هم زمان با خشکسالیهای طولانی مدت، محصولاتی هستند که در سراسر کره زمین نمود پیدا می کنند.

در این میان کشور ما هم حال و روز خوشی ندارد و ما همواره شونده و بیننده بحرانهای زیست محیطی فراوانی هستیم که حجم و میزان آنها، قصد کاهش ندارند.

از ۳۰ میلیون هکتار جنگل در ایران امروزه تنها یک میلیون هکتار باقی مانده است که آن هم تحت تاثیر پروژههای مختلف صنعتی و گسترش شهرها و جاده ها و تغییر مسیر آبها و نیز قطع و بهره برداری غلط رو به کاهش می رود. جنگل هایی که عامل تثبیت آب و هوای ایران می باشند. اعتقاد بر این است که کاهش این جنگلها، عامل اصلی بی اثر بودن ابرهای بارانزا بر فراز ایران و در نتیجه افزایش خشکسالی در کشور می باشد و این در حالی است که در جریان این روند جان بیش از یکصد محیط بان و جنگل بان از دست رفته است.

نمونه کاملی از بسیاری از مشکلات و معضلات کنونی در رابطه با محیط زیست جهانی در کشور موجود می باشند و این در شرایطی است که برنامه و فعالیت خاصی هم در رابطه با کاهش صدمات وارده به محیط زیست مشاهده نمی شود. اگر چه یکی از اصول قانون اساسی ما بر حفاظت از محیط زیست تاکید دارد اما در کمتر دوره ای می توانیم از رعایت این اصل مهم خرسند باشیم. هر چند گاهی شاهد حرکت های خوبی هم بوده ایم.

مهمترین عامل در بروز مشکلات زیست محیطی عدم آگاهی در سطوح مختلف جامعه است و تا سطح آگاهی مردم خصوصاً توده ها در این رابطه بالا نرود، خطر همچنان در مقابل ما قرار خواهد داشت. لزوم برنامه ریزی و تقویت حس طبیعت دوستی و بالا بردن دانش مردم نسبت به شناخت اجزاء محیط زیست و درک روابط پیچیده آن باید بسیار جدی تلقی شود.

کشمکش های سیاسی و مشکلات روزمره نباید عاملی باشد در بی توجهی به این مهم، نسل های آینده در معرض خطر جدی قرار خواهند گرفت. خطری که ما می توانیم از بروز آن جلوگیری کنیم، ما باید هر چه سریعتر خود را به صف حامیان محیط زیست و ناجیان کره زمین پیوند بزنیم و درک این نکته را حاصل آوریم که پرداختن به این موضوع امری فانتزی و سرگرم کننده نیست بلکه تلاشی است تحت تاثیر یک اضطراب، اضطرابی ناشی از به هم خوردن تعادل زیستی در زمین ما.

این جریان هستند، سرنوشت کره زمین و ساکنان آن را با نا آرامی و تشویش بیشتری همراه می سازد. حدود ۹۰ درصد جمعیت در کشورهای در حال توسعه جای گرفته اند. رشد ناموزون جمعیت این کشورها در حالی صورت می گیرد که این مناطق با میزان پایین بهره وری آموزشی، امکانات زندگی دور از استانداردهای جهانی، سطح نازل بهداشت، اقلیم نامناسب، کمبود متخصص، جنگ های ویرانگر، فرسایش، نابودی منابع و ... رو به رو هستند. مدیریت ناکارآمد و در بسیاری موارد اشتباه در این کشورها، آسیب پذیری آن ها را در این بین بیشتر و بیشتر می کند. مشکلات زیست محیطی ما، مهم تر و تاثیر گذارتر از بسیاری از دغدغه های ما می باشند. متأسفانه زیاده خواهی ها و عدم نگرش به آینده باعث شده تا خطرات و دردهای پیرامون حیات کره زمین، در لایه لای سیاست های مصرف گرایانه و جاه طلبانه ما بی اهمیت جلوه نماید.

بانک جهانی، کاهش معضلات زیستی را در چهار گروه تعریف نموده است:

- ۱- کاهش تولید گازهای گلخانه ای ۲- کاهش آلودگی آب های بین المللی ۳- کاهش روند آسیب رسانی به لایه ازن ۴- حفاظت از چندگانگی زیستی
- این موارد همه از جهانی شدن محیط زیست حکایت دارد. حکایتی که بی توجهی به آن می تواند طعم زندگی فرد فرد جوامع بشری را به تلخی سوق دهد. آسیب وارده به لایه ازن در قطب شمال که سوراخی به اندازه یک قاره به وجود آورده گرمایش زمین را با سرعت بیشتری حاصل می آورد. هر ساله ۳ درصد به حجم گازهای زیان بخش جهان افزوده می شود. درد آور است که کشوری صاحب علم و صنعت و قدرت مثل آمریکا که چیزی نزدیک به ۲۰ درصد گازهای گلخانه ای جهان را تولید می کند تحت تاثیر حفظ منافع از پذیرش پیمان مهمی که در رابطه با کاهش گازهای گلخانه ای است با کشورهای بزرگ صنعتی، همراه نمی شود. عدم پذیرش پیمان کیوتو که می توانست مرحمی باشد بر بخشی از دردهای مشترک بشریت، آینده نامید کننده ای را رقم می زند چرا که از میان ۱۶ کشور صنعتی جهان، آمریکا از وضعیت برجسته ای در این زمینه برخوردار است.

اشاره به این مثال به ما یادآور می گردد که همه کشورها چه توسعه یافته و قدرتمند و چه ضعیف و جهان سومی هر کدام سهمی در برهم زدن چرخه طبیعت و مشکلات ناشی از آن دارند.

از بین رفتن یخ های کلبانجارو و ناپدید شدن دریاچه چاد و دریاچه انگامی در بوتسوانا، توسعه شهر بوجومبورا در بوروندی و نابودی جنگل های استوایی کامرون و قحطی و خشکسالی در مناطق بحران زده شاخ آفریقا نمونه ای از گرفتاری هایی هستند که این قاره را در برابر مشکلات فراوان دیگر، بیشتر خیم می کنند.

همه موارد یادآوری این نکته را ضروری می نمایند که

جهان به سرعت در مسیر تجربه یک انفجار آرام، اما ویران گر است. ۱۳۰ سال طول کشید تا جمعیت یک میلیاردی جهان دو برابر افزایش پیدا کرد، اما اکنون تنها ۱۰ سال لازم است تا جمعیت ۵ میلیاردی زمین به عدد ۶ میلیارد برسد. عددی که اگر چه می توان در شرایط مناسب کرد و از زندگی کردن در این جهان لذت ببرد، اما واقعیت این است که این ایده و خیالی است. لحظه ای که حتی فکر کردن در رابطه با آن جسارت می خواهد.

رشد و گسترش بشر و پیامدهای جاه طلبی هایش برای بهره برداری بیشتر از این جهان، دردهای فراوانی را در پی داشته است. تفاوت های فرهنگی، علمی و اقتصادی گروه های مختلف بشری که تحت تاثیر مرزهای سیاسی و جغرافیایی در سطح کره زمین پراکنده گشته اند باعث اختلاف فاحش کشورها در بهره برداری از منابع متنوع شده است.

طی دو دهه سال گذشته با رشد و توسعه صنایع و فعالیت های اقتصادی جدید، شکل زندگی و میزان تاثیرگذاری انسان بر محیط زیست روند تازه ای را به خود گرفت. با شروع این دوران، اگر چه اشراف انسان بر محیط پیرامون خود بیشتر شد و ارتقاء سطح زندگی به سمت مدرنیست را به همراه داشت اما متأسفانه با بی توجهی به مهمترین اصل یعنی هماهنگی با محیط زیست باعث بروز مشکلات روز افزون و با اهمیتی شد که اکنون با توجه به نشان های بد ناشی از آن تبدیل به یکی از مهمترین دغدغه ها در بسیاری از جوامع شده است.

کمبود منابع، تغییرات آب و هوایی، پسماندها، جنگ آفریزیها، نابودی فرهنگ ها و خرده فرهنگها، آلودگی آبها، تخریب لایه ازن، بیماری ها و رنج های ناشی از آن، نابودی جنگلها، تالابها و بسیاری از گونه های جانوری و گیاهی، گازهای گلخانه ای، آتش سوزیها و موارد بسیار دیگری که آینده ساکنان زمین را در پرده ای از ابهام فرو برده است.

هم اکنون و طی هر ۱۰ سال بین ۲ تا ۱۰ درصد از گونه های زیستی محو می شوند، رکوردی که طی ۶۵ میلیون سال گذشته بی سابقه است.

تا سال ۲۰۳۰ دمای زمین بین ۱/۵ تا ۴ درجه سانتیگراد گرمتر خواهد شد و این امر شرایطی را به وجود خواهد آورد که طی ۱۰ میلیون سال گذشته تجربه نشده است. دانشمندان پیش بینی می کنند ذوب شدن بیش از حد یخ های قطب شمال در تابستان آینده تا حدی خواهد بود که موجب جاری شدن آب در این ناحیه خواهد شد.

روز به روز و تحت تاثیر این ازدیاد و انفجار جمعیتی که متأسفانه منشاء آن کشورها و ممالک کمتر آگاه و کمتر توسعه یافته می باشند و نیز تحت تاثیر بهره برداری بیش از حد از منابع و همچنین افزایش تولید گازهای گلخانه ای که متأسفانه کشورهای بیشتر آگاه و بیشتر توسعه یافته عامل

معرفی منطقه‌ی گردشگری

سید عبدالرضا جعفری صدر

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان
استاد یار دانشگاه آزاد اسلامی

مجموعه سروهای طرز

برج محمدآباد

راور شهر قلعه‌ها و کاروانسراها

مقدمه

آقای ماشاءالله کاریخش راوری در کتاب راور شهری در حاشیه کویر، وجه تسمیه راور را چنین بیان می‌کند: در زمان‌های گذشته راور مرکز راهداری لوت کرمان بوده و عده‌ای سرباز برای جلوگیری از دزدی و غارت کاروان‌های مسیر در این شهر مستقر بوده اند لذا راور احتمالا مخفف کلمه «راهور» است.

بنا به عقیده و نظر دیگران چون اهالی منطقه بواسطه آشنایی به راه‌ها و مسیرهای حرکت کاروان‌ها اغلب بعنوان راهنما و راهبر استخدام می‌شده اند شاید به این دلیل راهبر به راور تغییر یافته است.

پسوند «ور» در گویش قدیمی به معنای قلعه نیز آورده شده شاید وجود قلعه‌ها، برج‌ها و کاروانسراهای متعدد در منطقه راور سبب این وجه تسمیه شده باشد. هر چه هست راور را بایستی شهر قلعه‌ها، برج‌ها و کاروانسراهای متعدد به شمار آورد.

جغرافیای راور

راور در شمالی‌ترین بخش استان کرمان واقع شده است. این شهرستان با وسعتی حدود ۱۳۵۲۰ کیلومتر مربع از شمال به استان خراسان جنوبی، از شرق و جنوب به شهرستان کرمان و از غرب و جنوب غربی به شهرستان زرنند محدود می‌گردد. جمعیت این شهرستان در سال ۱۳۹۰ حدود ۴۰ هزار نفر برآورده شده است.

شهرستان راور دارای دو بخش مرکزی و کوهساران

شهرستان راور در شمالی‌ترین بخش استان کرمان

داشته است.

اساس معماری کاروانسراها در اغلب مناطق تابع شیوه ساخت، سنت و سبک رایج آن زمان بوده است. کاروانسرا معمولا دارای یک حیاط مرکزی است که در پیرامون آن حجره‌ها و یا اتاق‌هایی قرار دارد که مخصوص اقامت و رتق و فتق امور بازرگانان بوده‌است. معمولا در بخش پشتی کاروانسرا اصطبل نگهداری حیوانات واقع شده‌است که راه آن به محوطه اصلی توسط یک درب فرعی است. در دوره صفوی طراحی‌های متنوعی در سبک، شیوه معماری و نوع مصالح ساختمانی کاروانسراها به چشم می‌خورد که شامل کاروانسراهای چهارایوانی، هشت ضلعی و کویری است.

در شهرستان راور کاروانسراها، قلعه‌ها، برج‌ها و رباط‌های زیادی دیده می‌شود که تاریخچه هریک از آنها نیاز به مطالعات بیشتری دارد. در ادامه بطور خلاصه به شرح بعضی از آن‌ها پرداخته خواهد شد.

قلعه مخروبه قهقهه در ۳ کیلومتری شرق راور در نزدیکی روستای ده شیب از قدیمی ترین بناهای تاریخی این شهرستان است. مقدسی بدلیل شباهت خشت‌های این قلعه با خشت‌های ارگ بم قدمت آن را به پیش از اسلام مربوط می‌داند.

در ۱۸ کیلومتری شمال غربی شهر راور **قلعه گوجهر** دیده می‌شود که در گذشته ای نه‌چندان دور از آن به‌عنوان پناهگاه استفاده می‌شده است و هر یک از اهالی در آن قلعه اتاقی داشته اند.

در جنوب شرقی شهر راور در نزدیک روستای شریف آباد تپه ای وجود دارد که بر بالای آن ساختمان مدوری دیده می‌شود که به **دخمه زرتشتیان** معروف است. شاید این

با سه دهستان خُرجند، هرُوز و راور می باشد و دارای ۶۲ آبادی و ۱۷۳ مزرعه و مکان است. شهر راور حدود ۱۷ کیلومتر مربع وسعت دارد و در دشتی محصور میان ارتفاعات شمالی جنوبی قرار گرفته است، ارتفاع این شهر از سطح دریا ۱۱۸۰ متر و در فاصله ۱۳۰ کیلومتری شمال غربی مرکز استان در مسیر جاده کرمان به مشهد واقع شده است.

از نظر شرایط جغرافیایی شهرستان راور تحت تاثیر اقلیم کویری است و لذا شرایط گرم و خشک تابستانی و سرد و خشک زمستانی را دارد. در فصل تابستان تحت تاثیر مرکز پرفشار حاره ای دارای آسمان صاف و بدون ابر و درجه حرارت زیاد همراه با تعریق و تبخیر بالا می‌باشد. در فصل پاییز با دریافت توده های هوایی مرطوب از جانب غرب و توده های هوایی سرد و خشک از جانب شمال گاهی بارندگی دارد و در فصل زمستان و بهار اغلب با بارش های محدود در غرب و جنوب شهرستان روبرو ست.

در این شهرستان، بارندگی سالیانه به حدود صد میلی متر در سال می رسد و درجه حرارت مابین منفی ۱۳ درجه و حداکثر ۴۴ درجه با متوسط روزانه ۱۷ درجه را در طی دوره ده ساله گذشته را تجربه نموده است.

آثار و ابنیه تاریخی راور

راور شهر کاروانسراهای متعدد است. کاروانسرا شامل کلمه کاروان یا کاربان به معنای مسافرت گروهی است و سرا به معنای خانه و مکان است. تحول و گسترش کاروانسراها در ایران در دوره های مختلف بستگی به شرایط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دولت‌ها

گاورد و برج یاور (خیرآباد) ⤴

کاروانسرای درینداجاده راور - مشهد ⤴

دخمه گیری (شریف آباد) ⤴

آب انبار و پایاب ریجی ⤴

برج دولاب نیامند ⤴

برج زیبای طروز

در دهستان هروز درختان چنار کهنسال، ۲ قلعه و ۲ کاروانسرا و در دهستان حرجند قلعه ای قدیمی، سه برج و ۲ کاروانسرا دیده می شود. کاروانسرای حرجند معروف به کاروانسرای زیراسی در داخل روستا واقع شده است. زیارتگاه پیرمراد نیز از جمله آثار باستانی حرجند می باشد.

یکی از اماکن تاریخی و باستانی شهرستان راور بقعه موسوم به پیغمبر لوت و ابراهیم ادهم است که در منطقه کوهپایه ای دران در ۶۰ کیلومتری شمال شرقی کرمان در جوار روستای مزارشاه از توابع دهستان حرجند واقع شده است.

یکی از آثار طبیعی استثنایی این شهرستان، آثار فرسایشی بسیار زیبای رودکم آب، رود غار است که از ارتفاعات منطقه گزک و حرجند سرچشمه گرفته و به چاله تکاب و شفیع آباد در حوالی ده سیف به لوت مرکزی می رسد. این رود با حفر نهشته های رسوبی دره عمیقی را بوجود آورده که اشکال فرسایشی آن بسیار زیبا می باشد. دامنه های مشرف به این رود در سرتاسر مسیر پوشیده از نیزارها و درختچه های گز است.

پیشنهادات

آثار گیاهی و جانوری دوران های زمین شناسی، گنبد های نمکی و چین خوردگی های رسوبات دوران دوم از سایر زیبایی های طبیعی این شهرستان می باشد که نیاز به مطالعه و معرفی دارند.

کوهستان های این شهرستان محل رشد و نمو گیاهان دارویی فراوان است. تولید توتیا در گذشته دور در راور و کوهبنان رایج بوده است و اکنون بدست فراموشی سپرده شده است. جا دارد که صنایع دستی و صنایع معدنی این شهرستان درکنار جاذبه های توریستی آن مورد توجه قرار گیرد.

درپایان لازم است از آقای محمد مهدی کاربخش راوری برای تهیه عکس های زیبا از راور و نظرات اصلاحی متن تشکر و قدردانی نمایم.

محل مکان نیایش و محل استقرار مردگان آنها شبیه به دخمه یزد باشد.

در جنوب آبادی دهوج دخمه ای خشتی با دیوارهای بلند و یک برج مدور در ورودی آن دیده می شود که به **دخمه گبرها** مشهور است. اطلاعات بیشتری از آن دسترس نیست.

در مسیر جاده کرمان راور یکی از بناهای تاریخی شهرستان در کنار درختان بید کهنسال و یک چشمه آب به نام **کاروانسرای آب بید** واقع شده که معروف است حاج آقاعلی کرمانی آن را بنا نهاده است.

در زمان شاه عباس صفوی در مسیر کرمان به مشهد در جوار دهستان هروز کاروانسرای از سنگ و گچ احداث گردیده که حدود ۲ هزار مترمربع مساحت دارد.

کاروانسراهای دریند و کاروانسرای قلعه دختر

در مسیر راور به دیهوک، کاروانسرای حوض پنج در سی کیلومتری جنوب شهر راور و کاروانسرای **چاه کوران** از دیگر کاروانسراهای راور می باشند.

در شهرستان راور برج های مدور با قطر ۶ متر و ارتفاع حدود ۱۵ متر فراوان است. نقش عمده این برج ها در حفظ و حراست از حملات بیگانه و خبر اهالی برای حفاظت جان و اموالشان بوده است. برج های یاور، گرمه ای، محله بلوچی، خانه کل حسین، ده علی، محمدآباد، دهوج و میرزاشفیع خان از آن جمله است.

در نواحی گرمسیری و کویری بعلت کمبود آب، محل هایی برای نگهداری آب و خنک نگهداشتن آن توسط افراد خیر برای اهالی و کاروان ها ساخته می شده است. در شهر راور دو یخدان با همین سبک و سیاق دیده می شود که اخیرا مورد مرمت و بازسازی قرار گرفته اند.

شهر راور دارای بازاری است که قدمت آن به حدود دویست سال پیش برمیگردد که نیاز به مرمت دارد. این بازار می تواند به یکی از جاذبه های توریستی و محلی برای ترویج صنایع دستی باشد.

مساجد جامع و مرتضی علی از جمله مساجد قدیمی شهر راور می باشند.

منظره ای عمومی روستای خورند

گردشگری ضد فقر و توسعه اقتصاد منطقه‌ای

Pro poor Tourism and Local Economic Development

مونا کتعمانیان، محمد مهدی انجم شاعر

کارشناسان مدیریت توسعه منطقه ای، عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

مقدمه

هدف توسعه منطقه ای ضد فقر، افزایش رفاه جوامع محلی با خلق فرصت های کسب و کار و اشتغال است. تحقق این امر تلاش زیادی را برای جذب فعالانه گروه های منزوی یا محروم و کنار گذاشته شده از بازار را شامل می شود. فقر - به آن صورت که با درآمد اندازہ گیری می شود- معمولاً معلول مشکل حادثی به نام انزوا است. تعداد چشمگیری از افراد جامعه از فرصت های زندگی منزوی می شوند. این انزوا می تواند خود را به شکل اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی نشان دهد. انزوای اجتماعی مرتبط با بخش بندی ها و طبقه بندی های اجتماعی است. انزوای جغرافیایی ناشی از هزینه های زیرساختارهاست و انزوای اقتصادی نتیجه در دسترس نبودن منابع حیاتی مهارت، دانش و اطلاعات بازار برای جامعه محلی است. بررسی روند فراینده مهاجرت از روستاها به شهرها و روند شهرنشینی نشان می دهد که کمبودهایی در زمینه امکانات زیرساختی، اشتغال و درآمد و هویت و کرامت انسانی از دلایل اساسی مهاجرت

روستاییان است. توسعه منطقه ای با ارتباط دادن گروه های مختلف ذی نفعان منطقه ای و ارتقای ارزش افزوده، سبب خلق ارزش افزوده می شود. این شیوه به سراغ مناطقی می رود که از رشد اقتصادی حاکم بر کشور، بی بهره مانده اند. توسعه منطقه ای برای فقرزدایی و بهبود اقتصادی، بر شیوه های اتصال فقرا به بازار تاکید کرده و راهکارهایی مانند بهسازی زنجیره ارزش یا توسعه کسب و کار را در پیش می گیرد. مهمترین کار برای کاهش موانع ورود فقرا به بازار، تلاش کیفی مستمر بر افزایش کیفیت آموزش بازار- محور به ایشان است. توسعه منطقه ای تلاشی برای هدف قرار دادن ریشه های عقب ماندگی جوامع فقیر از جریان توسعه به جای تلاش برای کاهش آثار فقر است و به همین دلیل با درگیر کردن مردم محروم در فعالیت های اقتصادی در مقیاسه با پروژه های کوچک فقرزدایی، موجب تفاوتی بزرگ می شود.

استراتژی های گردشگری ضد فقر با هدف توسعه منطقه ای

- الف) افزایش منافع اقتصادی جامعه محلی
- توسعه اشتغال جامعه محلی، دستمزدها، تعهد به ایجاد مشاغل محلی، مهارت آموزی به جامعه محلی
- تنوع اقتصاد روستایی و افزایش فرصت ها برای کسب و کارهای محلی شامل تامین کنندگان خدمات و سرویس برای گردشگران، فروشندگان، تولیدکنندگان مواد غذایی و صنایع دستی، راهنمایان تور محلی و ...
- توسعه منابع درآمدی مشترک- بلیط، ورودیه، تقسیم هزینه ها، توزیع عادلانه تر فرصت ها، حامیان مالی و ...

- ب) ارتقای آثار غیر مالی بر معاش جامعه محلی
- ظرفیت سازی، مهارت آموزی
- ارتقا اعتماد به نفس جامعه محلی
- کاهش آثار مخرب بر محیط زیست
- استفاده رقابت پذیر از منابع طبیعی
- تقویت آثار اجتماعی و فرهنگی
- افزایش دسترسی محلی به زیرساختارها و خدماتی که برای گردشگران فراهم می شود- جاده، وسایل ارتباط جمعی، مرکز بهداشت، حمل و نقل و ...

- ج) تقویت مشارکت و همکاری در جامعه محلی
- ایجاد سیاست های حمایتی / طراحی قالب هایی که مشارکت فقرای محلی را در کسب و کار گردشگری ممکن می کند.
- افزایش مشارکت جامعه محلی با بدنه دولتی و بخش خصوصی در تصمیم سازی ها
- بنای مشارکت ضد فقر با بخش خصوصی و افزایش سرمایه اجتماعی
- افزایش جریان اطلاعات و ارتباطات میان ذینفعان برای بستر سازی گفتمان اجتماعی بیشتر و کاراتر

فقیر و بیابانی در حال فرسایش جلوگیری کرده، منجر به شکوفایی اجتماعی-اقتصادی منطقه می شود.

گردشگری ضد فقر

گردشگری ضد فقر گردشگری است که منجر به مشارکت فعال و افزایش سود خالص جامعه محلی از فعالیت های گردشگری انجام شده در یک قلمرو و حرکت آن به سمت جامعه محلی می شود. این شیوه، رابطه بین صنعت گردشگری و مردم محلی را افزایش می دهد. بنابراین سهم گردشگری در کاهش فقر افزایش یافته و مردم محلی قادر به مشارکت کاراتری در توسعه تولید و خدمات صنعت گردشگری هستند. گردشگری می تواند در مناطقی که گزینه های توسعه کمی دارند، منبع رشد و درآمد زایی باشد. گردشگران غالباً به مناطق بکر و دور افتاده جذب می شوند تا از مزایای آرامش، سکوت، پاکیزگی، غذای سالم و چشم انداز زیبا بهره مند شوند. چنین مناطقی ممکن است گزینه های کمی برای توسعه و رشد داشته باشند، بنابراین ارزش فقرزدایی گردشگری برای آن ها به مراتب بالاتر است. از سوی دیگر طبیعت تولیدات گردشگری به گونه ایست که بر اساس دارایی های فقرا طراحی شده مثل چشم انداز منطقه، غذای محلی، خانه های روستایی، گیاه درمانی و... که هزینه های سرمایه گذاری در این نوع از گردشگری را کاهش می دهد.

گردشگری با هدف توسعه اقتصاد محلی بخش بزرگی از گروه های آسیب پذیر مثل جوانان و زنان محلی را به کار گرفته، سبب تقویت اعتماد به نفس ایشان شده و با مهارت آموزی به ایشان موجب توسعه کسب و کارهای بسیاری در بخش محلی صنعت گردشگری می شود. تامین زیرساخت های مورد نیاز برای توسعه گردشگری نظیر جاده، بهداشت، ارتباطات، آب و انرژی و ... باعث انتفاع ساکنان روستا و ارتقای سطح زندگی ایشان و تامین منافع هر دو گروه می شود. به طور کلی توجه به گردشگری روستایی ضد فقر به عنوان عامل توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و ... از تبدیل نواحی روستایی به نواحی

گردشگری با هدف توسعه اقتصاد محلی بخش بزرگی از گروه های آسیب پذیر مثل جوانان و زنان محلی را به کار گرفته، سبب تقویت اعتماد به نفس ایشان شده و با مهارت آموزی به ایشان موجب توسعه کسب و کارهای بسیاری در بخش محلی صنعت گردشگری می شود.

گردشگری

کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

اکبر رشیدی مقدم

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان و کویر شناس

آبشار شور لوت

اینجانب اکبر رشیدی مقدم قصد دارم روایتی از کویر لوت را به رشته تحریر در آورم بدان امید شاید بتوانم گوشه ای از زیبایی این خطه از میهن عزیزمان را تقدیم نمایم .

روز سه شنبه ۹۳/۲/۹ آقای مؤمنی بخشدار و خانم دروگر شهید یکی از اعضاء شورای شهر شهداد با من تماس گرفتند و گفتند گروهی از مستند سازان به کارگردانی آقای حمید مجتهدی به شهداد آمده اند تا جلوه هایی از کویر لوت و آبادی های اطراف آن را به تصویر کشند و این گروه که در حال تهیه مستندی تحت عنوان مستند ایران می باشند و تصمیم دارند شش قسمت از این مجموعه را از کویر روایت نمایند و اضافه نمودند که کارگروه فوق بسیار ارزشمند است و مساعدت در تهیه این مستند برای منطقه شهداد و استان کرمان و معرفی بیشتر کویر لوت بسیار مفید می باشد.

روز بعد آقای مجتهدی و گروه همراهشان با وجود مشکلات بسیار کار خود را آغاز نموده و من مترصد فرمتی بودم تا با ایشان دیداری داشته باشم. سرانجام روز پنجشنبه ۹۳/۲/۱۱ به شهداد سفر نموده و ملاقاتی با ایشان و اعضای گروهشان داشتم.

گروه همراه

جذاب و ناشناس کویراست توضیح بیشتری بدهم بنده در مطالعاتی که در اواخر دهه ۱۳۶۰ بر روی کتاب‌هایی چون شهساده و جغرافیای دشت لوت اثر زنده یاد احمد مستوفی و کتاب عبور از صحاری ایران اثر دکتر الفونس گابریل و کتاب زیر آفتاب سوزان ایران اثر نیدر مایر و کتاب ارزشمند کویرهای ایران اثر سون هیدن داشتم متوجه شدم که رودشور از خراسان جنوبی حوالی خوسف بیرجند سرچشمه میگیرد و در چاله رود شور در حوزه سرزمینی بخش شهساده کرمان آرام می‌گیرد اما در ادامه مطالعاتی حدود دو سال پیش سفری به خراسان جنوبی به اتفاق آقای بهمن ایزدی از محققین کویر لوت و آقای احمد رونقی از کویر نوردان بیرجند و آقای محمد حسین یزدان‌پناه از کارشناسان استانداری کرمان داشتم متوجه شدم که تنها بخشی از رودشور در استان خراسان جنوبی دارای آب دائم است و علت آن چشمه‌های آبی است که در منطقه وجود دارد که باعث بوجود آمدن نزارهای بزرگی گردیده که این آب دایم بعد از چند کیلومتر در زمین فرورفته و مسیر رودشور

خلاصه مرام و منش ایشان دل نشین بود و به ایشان گفتم که شما کارتان را با راهنمایی محلی تان آقای ابراهیمی ادامه دهید و من روز دوشنبه ۹۳/۲/۱۵ در خدمتان هستم تا به گوشه‌ای از کویر زیبای لوت به سمت رود شور و جنوب گندم بریان عزیمت نمایم. در آن روز به اتفاق آقای وحید باقری ساعت ۵ صبح جلوی امامزاده زید به گروه مستند ساز پیوستیم، بعد از نماز صبح به طرف جاده شهساده نهبندان حرکت کردیم و پس از طی ۴۷ کیلومتر و عبور از کنار آبادی‌های شفیع آباد و ده سیف و نیکاباها قبل از رسیدن به کلوت‌ها از آسفالت خارج شدیم. بعد از طی ۴۲ کیلومتر خاکی سرانجام به رود شور رسیدیم. آن روز تصاویر بسیار زیبایی ضبط گردید از جمله دو مرغ کوچک که در آب رود شور مشغول شنا و تغذیه از حشرات آبی رود شور بودند و همچنین تصویربرداری از آبشاری در دل کویر لوت که تا کنون کسی آن را به تصویر نکشیده بود. در مورد این آبشار که آب آن شور است و یکی از زیدیه‌های

آقای مجتهدی متولد سال ۱۳۲۰ و دارای سوابق درخشانی در امر تهیه مستند در ایران و چند کشور دیگری باشند، ایشان مدرک کارشناسی خود را در رشته سینماتوگرافی و عکاسی از دانشگاه ریجنت لندن دریافت کرده و تحصیلات خود را در فیلمبرداری، نورپردازی و فیلم برداری هوایی از دانشگاه کالیفرنیا (یوسی ال) ایالات متحده کامل نموده است و رتبه سومین فیلمبردار هوایی در دنیا را در اختیار دارد فیلم مومیایی را در سال ۱۳۴۵ کارگردانی کرده و از آن زمان تاکنون آثار زیادی را به نام خود ثبت نموده که از مهم ترین آنان **مستند ایران است که ۱۱ سال مشغول تهیه آن می باشند.**

در ملاقات و گفتگو متوجه شدم ایشان فردی سخت کوش و با انگیزه می باشند که از دیرباز همواره دستی بر آتش هنر داشته اند و پدر بزرگوار ایشان هم از سینما داران معروف و علاقه مند به هنر هفتم بوده است و هم چنین مطالبی را برایم نقل نمودند که برایم جالب بود از جمله در مورد تهیه مستند امام رضا (ع) که پس از هماهنگی و مکاتبات مورد نیاز جهت تصویربرداری و تهیه مستند به مشهد رفته و در کمال اطمینانی که داشتم اعلام شد که اجازه تصویربرداری از مجموعه حرم صادر نگردیده و من که با اطمینان از مکاتبات و توصیه‌ها به مشهد رفته بودم متوجه شدم که اجازه ورود به این آستان قدسی را بایستی از جای دیگری طلب نمایم لذا به حرم قدس رضوی رفتم و به زبان عامیانه با امام رضا گفتگو کردم از جمله گفتم که آقا جان واقعا باید نا امید برگردیم؟

من آمده ام گدای این در گردم در بحر عنایتت شناور گردم با دست تهی آمدنم عیبی نیست

عیب است که با دست تهی برگردم زمانی نگذشت که در کمال ناباوری به این جانب خبر داده شد که شما می توانید تصویربرداری را آغاز نمایید و این لطف امام رضا بود که نخواست نا امید برگردم. سخن آقای مجتهدی این نکته را برایم تداعی کرد که چه خوب است انسان در هنگام راز و نیاز باحضرت حق یا عرض ارادت در آستان اهل بیت با زبان خودمانی و به دور از هر تکلفی گفتگو کند زیرا این‌جا سوز درون است که خریدار دارد نه الفاظ و القاب زیرا این‌جا تنها دل شکسته می‌خرند و جگر سوخته را مرهم می‌نهند.

نقل می‌کردند که قبلاً تصویربرداری هوایی را از کویر لوت انجام داده اند و ضمن کار روزی در شرایط بسیار سختی قرار گرفتم به طوری که در پرواز گندم بریان نمی‌دانستم در آن شرایط خاص و سخت آیا زنده برمی‌گردم یا نه ولی عشق به این آب و خاک بود که کار گشا شد و ایشان گفت که کوتاه سخن آن است که در حال حاضر فعالیت من در یک کلمه پنج حرفی خلاصه می‌شود و آن **ایران** است. برایم جالب بود با این‌همه اثر ایشان در منزل اجاره‌ای در تهران زندگی می‌کند. خلاصه احساس کردم که ایشان عاشق و علاقه‌مند به خلق اثری هستند که از خویش بر جای گذارند و برای ایشان این دو مصرع را خواندم غرض نقشی است کز ما جای ماند

که هستی را نمی بینم بقایی مگر صاحب‌دلی گاهی ز رحمت کند در حق درویشان دعایی

فراز گندم بریان

سه رود تبخیری دائمی نمکین وجود دارد که نام آن‌ها **کال لوت، روان رود و نمک جوش دو شاخ** می باشد.

گروه پس از حرکت به ساحل رود شور وارد گردید و از پلیگون های ساحل چاله که مخلوطی از نمک و ماسه خشک شده ترک خورده به صورت لانه زنبور نا منظم می باشند تصویربرداری کرد سپس به حوضه مرطوب که زمین مسطح وسیع و مرطوبی بود رفته و در این قسمت خاک زمین مانند آن بود که با روغن چرب شده باشد از این پدیده تصاویر زیبایی گرفته شد و سرانجام به سمت منطقه ای که سطح آن جوشیده از نمک بود رفتیم در این قسمت که حوضه خیس اطلاق می شود رودی نمکین بسیار زیبا که در دوشاخه آب و نمک ملاحظه شد که در شاخه اول آن ماشین میراث فرهنگی پس از شکسته شدن لایه ماسه و نمک در گل و لای گیر کرد و بلافاصله آب و گل از زیر چرخ آن بیرون زد. این خودرو با دو ماشین دیگر که به هم بکسل شدند نجات پیدا کرد.

آقای معین افضلی یکی از کارشناسان سازمان میراث فرهنگی کرمان که همراه ما بود با بیسل چاله کوچکی در زمین حفر کرد که بلافاصله بعد از چند دقیقه پر از آب شد و مشخص بود در زیر پای ما دریای نهفته ای از آب مخلوط با ماسه قرار دارد.

در این قسمت نمک به زیبایی به صورت رودی از زمین جوشیده بود و در بررسی به عمل آمده متوجه شدیم که این نمک رود دوشاخه است که به صورت ۸ در دو شاخه مجزا جریان دارد شاخه شرقی دارای آب نمک زلال همراه پالپورهای نمک بود و شاخه غربی عمدتاً نمک‌های جوشیده و بلور شده همراه با آب نمک جلوه‌گری می‌کرد تا عصر آن روز از این رودخانه نمک جوش دو شاخه فیلم و عکس تهیه شده و عصر به سمت شهداد حرکت نمودیم در حالی که در طول روز حرارت هوا را در سایه و داخل خودرو تا ۴۲ درجه و دماسنج دوربین آقای مجتهدی در آفتاب تا ۶۰ درجه را ثبت نموده بود. خلاصه آن روز با ۱۴ ساعت کار طاقت فرسا گذشت. ضمناً اضافه کنم که از روز ۹۳/۲/۲۴ به بعد آقایان هادی رشیدی مقدم و صالح ایرانمنش به‌عنوان ناوبر به گروه مستند ساز پیوستند و آقای مجتهدی با ناوبری ایشان نقاط زیبایی از کویر را به تصویر کشیدند که ماندنی است از جمله می توان از فیلمبرداری سطح گندم بریان را نام برد

رود شور

آقای حمید مجتهدی، کارگردان

نمک جوش دو شاخ

کشیت

خشک می‌گردد و بعد از ده‌ها کیلومتر مجدداً در غرب گندم بریان چشمه های آب دائمی از زمین می‌جوشد که باعث میشود رود شور به صورت رودخانه ای دائم خود را به جاده شهداد نهندان برساند.

در سفری که حدود سه ماه قبل به اتفاق گروه‌هایی از صداوسیما مرکز کرمان و محیط زیست و جمعی از دوستان گروه کرمان آفرود به سمت رود شور و زاویه غربی گندم بریان داشتیم پس از رسیدن به رود شور زمانی که همراهان صداوسیما مشغول تهیه گزارش شدند، وقتی پیدا نمودم که به اتفاق آقایان جواد فلاح، علی مباحث‌زاده، حامد شادروان، ایمان واعظی، حجر باقری و هادی رشیدی مقدم به منظور بررسی چشمه های ثانویه رود شور اقدام نمایم که خوشبختانه علاوه بر رویت این چشمه ها در جوار دیواره غربی گندم بریان موفق به شناسایی دو آبشار بسیار زیبای شدیم که اولی آن یک پله بود و آنرا آبشار شور سفلی نام نهادیم و دومی که زیباتر بود و دوپله داشت که پله اول آن کوتاه تر بود و آب به صورت جوی های متعددی ریزش می‌نمود و پله دوم آن بلند و آب به صورت یکجا پایین می‌ریخت و این آبشار دوم را آبشار شور علیا نام نهادیم. دیدن این آبشارهای نمکین بسیار زیبا انسان را سرشار از شگفتی و صدای آب در دل کویر باعث آرامش عجیبی می‌گردد که وصف ناشدنی است به هر جهت آن روز آقای مجتهدی چند ساعتی را مشغول به فیلمبرداری از آبشار شور سفلی گردیدند و پس از بازگشت مجدداً قرار گردید که کار تصویر برداری روزهای بعد ادامه یابد و برای پنجشنبه نیز قرار گذاشتیم که به چاله رود شور عزیمت نماییم.

صبح پنجشنبه ۹۳/۲/۱۸ گروه مستندساز را که به اتفاق بخشدار شهداد آمده بودند در پایگاه هلال احمر واقع در کیلومتر ۸۰ جاده شهداد نهندان ملاقات نمودیم و به سمت چاله رود شور حرکت نمودیم قبلا به آقای مجتهدی گفته بودیم که چاله رود شور بزرگترین چاله در کل کویرهای ایران است که بین کلات ها و دامنه جنوبی گندم بریان واقع و به سمت شرق کشیده است مساحت آن نزدیک به ۱۰۰۰ کیلومتر مربع است در این چاله پدیده های جالبی یافت می‌شود از جمله کلوک‌ها، پلیگون‌ها، حوضه‌های مرطوب و از جمله پدیده های مورد توجه آن است که اگر در بخشی از این چاله بیلی در زمین فرو کنیم جای آن آب بالا می‌آید و علت آن ذخیره آبی است که از ریزش رود شور و تعداد زیادی رودخانه فصلی طی هزاران سال به این چاله پدید آمده است که آن را به صورت دریایی نهفته در دل کویر جلوه گر نموده است. ضمناً به ایشان گفتم در این چاله علاوه بر رود شور

مسیر

طوفان

استراحت و تنظیم باد خودروها با راهنمایی آقای باقری به سمت قلعه‌ی قدیمی کشتیت حرکت نمودیم. وجود این قلعه زیبا بسیار جذاب بوده و علی رغم داشتن قسمت های مختلف از جمله بازار - آسیاب - شاه نشین - زندان و دیگر قسمت ها متأسفانه برای بازسازی و نگهداری آن اقدامی صورت نگرفته بود.

روستای کشتیت که بر ساحل کویر لوت واقع شده در گذشته برای قافله هایی که از لوت زنگی احمد به سمت شهداد می آمدند مانند بهشتی بود که پس از گذر از گرمای سوزان به دره ای سرسبز و پر آب وارد می شدند کشتیت جزء آبادی های بسیار قدیمی کرمان بوده که در بخش گلباف واقع شده است و درون دره ی آن آبشارهای زیبایی وجود دارد که چشم نواز است وجود حوضچه ای عظیم که افراد محل به آن دریا اطلاق می کنند با مساحت حدود ۶۰۰ متر مربع یکی دیگر از شگفتی های کشتیت است.

کلیه افراد گروه پس از خداحافظی با اهالی کشتیت به سمت آبادی حرمک حرکت نموده و پس از عبور از کنار حرمک که دارای امامزاده و آبشاری زیبا می باشد به گلباف در حالی وارد شدند که بارانی شدید به همراه بادی سرد در حال باریدن بود، دیدن هوایی سرد و بارانی در گلباف همراه با لمس هوایی گرم و سوزان در کویر و طوفان آن و سرسبزی اندوهجرد، جهر، پشویه، کشتیت و گلباف حس خوبی را تداعی می کرد که در یک روز تنوع آب و هوایی در این مسیر کوتاه باور نکردنی بود باران تا سیرچ ادامه داشت و گروه پس از رسیدن به سیرچ دو دسته تقسیم شدند گروهی عازم شهداد و گروهی عازم کرمان شدند در حالی که خاطره ای بیاد ماندنی از روز را در کوله بار خود داشتند.

مجموعه‌ی جاذبه‌های کشتیت و برخان‌های حاشیه‌ی جهر و پشویه و آبادی‌های سرسبز اندوهجرد با قلعه‌ی باستانی خود که قلعه‌ی سنگ یا قلعه‌ی کت کتو نامیده می شود یکی از مسیرهای خوب گردشگری است که بایستی به عنوان محوری برای فصل گردشگری از آبان تا اردیبهشت تعریف گردد و می توان با ایجاد امکانات باعث ارتقاء منطقه و تقویت جامعه‌ی محلی آن گردید. به راستی این مردم مهربان، مهمان نواز، سخاوتمند، صبور و سخت کوش حاشیه‌ی کویر که صدها سال حافظ محیط کویر لوت بوده اند استحقاق توجه بیشتری را دارند.

از ماسه بادی گفته می شود که هلالی شکل می باشد و قوس بیرون آن دارای شیب ملایم و قوس داخل آن دیواره است و سمت باد از طرف قوس بیرون به داخل می باشد. پس از طی مسیر حدود ۳ کیلومتر به سمت شرق داخل خشک رودخانه پشویه شدیم و پس از عبور از دیواره رودخانه، برخان های زیبای منطقه که از سمت شمال به طرف جنوب کشیده شده بود پدیدار گردیدند این منطقه برای شن نوردی و انجام مسابقات ورزشی بسیار مناسب می باشد. در ابتدای ورود به برخان ها باد شدت گرفت و رقص شن ها و بلند شدن آن ها توسط باد و ایجاد موج های شنی بر سطح برخان ها زیبایی خاصی داشت که توسط گروه مستند ساز به تصویر کشیده شد آقای مجتهدی علی رغم ورزش شدید باد با حوصله ای وصف ناپذیر تصویر برداری می نمود امروز شانزدهمین روزی بود که مشغول به تصویر کشیدن جلوه های زیبای کویر لوت در منطقه شهداد بود یادم می آید از ایشان سؤال کردم که چرا زمستان را که هوا بسیار مناسب است برای تهیه مستند انتخاب نموده اید زیرا فصل کویر نوردی از اوایل آبان تا اوایل اردیبهشت ماه می باشد ایشان جوابی بسیار قانع کننده دادند و گفتند برای آن که بتوان در یک مستند حس کویر را به بیننده منتقل نمایی بهتر است فصل گرم و احيانا باد را انتخاب نمایی و این سختی های طول کار است که به بیننده حس را منتقل میکند. پس از اتمام تصویر برداری کلیه افراد گروه به پشویه بازگشت نموده و به طرف کشتیت ادامه مسیر دادند.

باد در پشت ماشین‌ها می وزید و چون سرعت باد از خودروها کمتر بود کم کم از طوفان خارج شدیم و ساعت حدود ۱ بعد از ظهر در منزلی که توسط آقایان باقری که از اعضای شورای روستای کشتیت بودند مستقر شدیم بساط نهار پهن و هر کدام از اعضای گروه که بیش از ۳۰ نفر بودند در کمال اشتیاق نهار خود را به همدیگر تعارف می نمودند ضمن صرف نهار مقدار زیادی شیرینی محلی که توسط اهالی مردم مهربان و مهمان نواز و خوب کشتیت تهیه شده بود بر سفره قرار گرفت و این شیرینی که انصافاً طعمی بسیار دل چسب داشت با خرما، نارگیل، تخم گشنیز بو داده، روغن، آرد و کنجد پوست گرفته به صورت لوز و گلوله ای تهیه شده بود که مزه ای قابل وصف نیست اهالی محل به آن خرما بریز می گفتند پس از صرف نهار

قرار بعدی من با آقای مجتهدی روز جمعه ۹۳/۲/۲۶ جهت سفر به سمت کشتیت معین شد روز جمعه آقای مجتهدی و گروه‌شان به همراهی سه نفر از مسئولین شهداد آقای مؤمنی بخشدار، خانم دروگر عضو شورای شهر و آقای حجت ابراهیمی مسئول میراث فرهنگی ساعت ۷ صبح به اندوهجرد وارد شدند و پس از گشت و گذاری کوتاه از ورودی اندوهجرد به سمت گودیز تصویربرداری نمودند.

گروه دیگری از دوستان کرمانی از هیئت موتورسواری و اتومبیل رانی کرمان به سرپرستی آقای محمدرضا نیکزاد از کرمان حرکت و صبح همان روز ساعت ۶ صبح در پارک ورودی اندوهجرد که دارای آب روان و سایه و محوطه‌سازی زیبا بود مستقر گردیدند و گروه سوم دوستانی از گروه کرمان افروید به سرپرستی آقای جواد فالاح ساعت ۷ صبح به اندوهجرد وارد و در حسینیه بزرگ آن شهر مستقر گردیدند و مشغول صرف صبحانه شدند و نهایتاً سه گروه در این حسینیه جمع شده و حرکت را با ۱۱ دستگاه خودرو و ۴ دستگاه موتورسیکلت کراس به سوی آبادی جهر شروع نمودند.

هوای اندوهجرد بسیار خوب همراه با بادی ملایم و سرسبزی باغات و نخلستان ها و نهر های آب روان بسیار تسکین دهنده و آرام بخش بود. از اندوهجرد به بعد جاده خاکی بود و کمی بعد از اندوهجرد باغ های خرما و مزارع سرسبز چشم نوازی می کرد پس از آن جاده به دره‌ای وارد شد که در طول آن درختان گز و خرما و جوی آب تا روستای جهر ادامه داشت چشمه سارهای موجود در این دره باعث سرسبزی روستای جهر بود در روستای جهر جاده کشتیت به سمت راست رو به جنوب ادامه داشت ساعت ۸ صبح به جهر وارد و هوای جهر آفتابی با دمای حدود ۲۲ درجه بود.

بعد از عبور از جهر به روستای پشویه وارد و مورد استقبال اهالی پشویه از جمله روحانی مستقر در پشویه و آقای محمدی از مطلعین منطقه قرار گرفتیم.

ماشین بخشداری دچار عیب فنی گردید و سیم کشی آن آتش گرفته و باتری ماشین نیز از کار افتاد و پس از تعمیر ماشین توسط آقای شادروان و گرفتن باتری از اهالی محل با راهنمایی آقای محمدی به سمت برخان‌های زیبای شرق پشویه حرکت نمودیم برخان به تپه هایی

گزارش

سید عبدالرضا جعفری صدر
عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان و استادیار دانشگاه آزاد اسلامی

در ATM امسال چه گذشت؟

بیست و یکمین نمایشگاه بازار سفر عربی Arabian Travel Market یا همان ATM

نمایشگاه در تاریخ ۵ تا ۹ می ۲۰۱۴ مطابق با ۱۵ تا ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۹۳ در دبی برگزار گردید. در این نمایشگاه، اخبار صنایع و نمایشگاه های گردشگری دنیا، شامل هتل ها، حمل و نقل هوایی، توریسم و تکنولوژی های حمل و نقل و جابجایی مسافران و تفریحات عرضه گردید. این نمایشگاه در ابتدا با مساحتی حدود ۴۰۰۰ مترمربع کار خود را آغاز نموده است. امسال در نمایشگاه ATM با اضافه شدن ۵ به بقیه سالن ها وسعت نمایشگاه هشت درصد نسبت به سال قبل افزایش پیدا نموده و در حال حاضر وسعت نمایشگاه بالغ بر ۲۵ هزار مترمربع گردیده بود که باعث افزایش وسعت فضای شرکت کنندگان و تنوع ارائه خدمات شده بود. طبق اظهار مسئولان نمایشگاه امسال یکی از پدیده های جدید نمایشگاه به نام Pecha Kocha یا همان نمایش ۲۰ تصویر در ۲۰ ثانیه از طریق مانیتورهای بزرگ در نمایشگاه بود. در بخش اجرای زنده سمینارهای حاشیه نمایشگاه محققان صنعت توریسم از سراسر دنیا نتایج آخرین تحقیقات خود را از دستاوردهای این صنعت در اختیار علاقمندان قرار می دادند. خلاصه و چکیده این سمینارها در ژورنال Inside ATM منتشر شده است. علاقه مندان می توانند برای مشاهده این مقاله ها به سایت ATM مراجعه نمایند.

از نظر برگزاری، شیوهی اجرا، نظم و ترتیب و دستاوردهای این نمایشگاه بایستی اذعان داشت که این نمایشگاه یکی از بهترین های ارائه صنعت توریسم خاورمیانه است و تا کنون در معرفی خدمات و جذب گردشگران به خاورمیانه نقش عمده ای داشته است. از سال ۱۹۹۳ بیش از نیمی از بزرگترین شرکت های جهان در دبی دفتر ایجاد نموده اند و اکنون دبی دارای یکی از بزرگترین خطوط هوایی جهان است که به اقصى نقاط دنیا خطوط پروازی دارد. همچنین دبی برنده نمایشگاه EXPO ۲۰۲۰ شده است و حکام وقت این واقعه را یک حادثه بزرگ و فوق العاده برای رشد و توسعه صنعت توریسم دبی می دانند. امارات در طی عرسال آینده پیش رو طرح های بلند پروازانه ای در جهت توسعه صنعت توریسم در دست اجرا دارد. در حال حاضر سالانه ۱۰ میلیون نفر از دبی دیدن می کنند و تا سال ۲۰۲۰ قصد دارند شرایطی فراهم کنند تا این رقم به دو برابر این مقدار برسد. جا دارد تا در کنار این چنین نمایشگاه هایی و با استفاده از تجربه های نمایشگاهی مانند ATM در جستجوی راهکارهای جذب گردشگر به ایران باشیم و با استفاده از این فرصت ها و بستر های موجود آمده راهی برای معرفی و توسعه صنعت گردشگری ایران بیابیم. سازمان منطقه آزاد کیش بعنوان تنها نماینده ایران در نمایشگاه ATM در بخش خاورمیانه ای نمایشگاه

محوطه ای را در اختیار داشت که تعدادی از آژانس های گردشگری و خط هوایی کیش ایر در آن به بازدید کنندگان CD و جزوه های ایران گردی را ارائه می نمودند. به عنوان تجربه و بازدید از غرفه های گردشگری سایر کشورها ایراداتی که به غرفه ایرانی وارد بود عبارتند از بسته بودن اطراف محوطه و عدم امکان دسترسی بازدید کنندگان به بخش داخلی و مسئولان غرفه، عدم استفاده از همه فضای نمایشگاهی و نبودن (آثار فرهنگی کشور، نمایش آداب و سنت های ایرانی، لباس های محلی، صنایع دستی و امثالهم) که باعث جذابیت غرفه ایران گردد. در حالی که سایر غرفه های کشورهایمانند مالدیو، اسپانیا، آلمان، ترکیه، مالزی و .... دارای محوطه قابل دسترسی بودند که هر یک از آژانس ها، هتل ها و مکان های گردشگری آن کشور و خطوط هوایی میزبانی در اختیار داشتند که تبلیغ خود را ارائه می نمودند و با این شیوه از فضای که در اختیار داشتند حداکثر استفاده را می نمودند. در اینجا لازم است اشاره کنیم که بایستی از تجربه های حضور در این نمایشگاه برای شرکت در نمایشگاه ۲۰۱۵ و نمایشگاه های سایر کشورهای استفاده نماییم. حضور امسال ایران در این نمایشگاه کم رنگ بود و لازم است تا مسئولان برای توسعه فرهنگ گردشگری و آشنایی شرکت های گردشگری با زمینه های توسعه این صنعت در این نمایشگاه ها شرکت نموده و کسب تجربه نمایند.

گزارش تصویری نمایشگاه ATM دبی ۲۰۱۴

نمایی از سالن محل برگزاری نمایشگاه

نمایی ورودی سالن سخنرانی

نحوه چیدمان و استفاده از فضای نمایشگاه

نمایی دیگر از نحوه چیدمان و استفاده از فضای نمایشگاهی

نمای جانبی فضای سازمان منطقه آزاد کیش

تنها فضای متعلق به ایران را سازمان منطقه آزاد کیش در اختیار داشت

گزارش

■ **مسعود وزیر**

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان

گردشگری زینت نیست ضرورت است

در زمان سعدالسلطنه، وزیر مختار روسیه با خانواده به همدان آمد. پذیرایی گرم سعدالسلطنه و برپایی برنامه های رقص و آواز محلی چنان وزیر مختار را به وجد آورد که مدت اقامت خود را در همدان تمدید کرد. یک روز که به تماشای برج قدیمی همدان رفت، سعدالسلطنه باور نداشت که کارگران فصلی و بیکار در نبود سرویس بهداشتی این برج زیبا را میبال کرده اند. بوی تعفن و کثافات چنان بر روح و روان وزیر مختار و دختران جوانش اثر منفی گذاشت که آنها دیگر لب به آب و غذا نزدند و به وطن خود برگشتند. قهر وزیر مختار نشان داد که جهانگرد به بهداشت و امنیت نیاز دارد و این ضرورتی است که باید در کرمان در دستور کار قرار گیرد. فرهنگ بهداشت و امنیت را نمی توان یک روزه پیاده کرد. نیاز به آموزش مستمر دارد.

باید آموزش جلب گردشگر و برخورد با گردشگر را از سنین کودکی آغاز کرد و شهرداران و شورای شهر را در هر فرآیند آموزش داد. روزی که دویست نفر در شهر مارتینی سوئیس از غرفه جاذبه های گردشگری کرمان بازدید کردند^۱ و عشق دیدار در کرمان در آنها زنده شد اگر با آمدن به کرمان نیمه پنهان فرهنگی را که در مقوله های بهداشت عمومی، فرهنگ عمومی و امنیت ظاهر می شود، دیدند و دل چرکین شدند دیگر آثار باستانی و صنایع دستی و هتل چند ستاره برایشان ارزش ندارد. مردم کرمان مهمان نواز هستند. سفر مارکوپولو به کرمان آن هم در اوج ناامنی دوران مغول نشان می دهد که مردم کرمان بنا به خصلت خوب مهمان نوازی بدون شناخت ارزش صنعت گردشگری، رفتاری درست و منطقی با این جهانگرد داشته اند و او از ناامنی و بی فرهنگی کلمه ای نوشته است. اما در گذر ایام رفتارهای حاکمان مستبد باعث شد که آثار بد رفتاری با جهانگردان ریشه کند.

روزی کریم خان از آغا محمد خان که در شیراز تبعید بود پرسید با گردشگران خارجی چه برخوردی بکنیم؟ خان قاجار گفت: هدایای آنها را بگیرد و یکی را گوش بریده و روانه ی شهرش کنید و بقیه را بکشید. این فکر و اندیشه را ظل السلطان، محمد خوارزمشاه، تیمور و... هم داشتند. امروزه با گسترش تکنولوژی الکترونیک دیگر نباید از ورود احتمالی یک جاسوس در لباس جهانگرد واهمه داشت. دشمن نیاز به نقشه ای که یک جهانگرد جاسوس برایش تهیه کند، ندارد و لذا باید با آنها به چشم یک سرمایه نگاه کرد. گردشگران داخلی و خارجی با جهان بینی های گوناگون به کرمان می آیند.

بسیاری از جهانگردان خارجی بهترین هتل ها و پارک ها و بلوار ها را در شهر خود دارند آنچه که آنها در پی دیدن آنها هستند، شگفتی ها و فرهنگ های قدیم و سنت هاست. ما در کرمان میتوانیم از شکوه و زیبایی مراسم سینه زنی و تعزیه ی ماه محرم جهت جلب ایرانگرد و جهانگرد استفاده کنیم. اگر شهرداران با همکاری مسجدها و تکایا هر سال قبل از محرم از همه ی شهروندان مهاجر خود که در خارج از کشور و در استان های دیگر هستند دعوت کنند، در دراز مدت می تواند یک سنت فرهنگی شود. کرمانی های مهاجر که سال ها از وطن دور شده اند با دیدن مراسم تعزیه و سینه زنی خاطرات دوران کودکی و نوجوانی خود را زنده میکنند. با حضور در جمع مردم با مشکلات شهر خود آشنا می شوند و سرمایه گذاری آنها در خانه سازی و ایجاد کارگاه و حتی بازسازی حسینیه و تکیه و مسجد محل خود میتواند به اشتغال خدمت کند.

مراسم های ملی چون جشن خرما و جشن سده و جشن گردو و مسابقه ی شتر رانی و کویر پیمانی هم اگر با برنامه انجام شود این صنعت را شکوفا می کند. کرمان به زلزله ییم معروف است. می توان از همین زلزله هم استفاده کرد. شناسایی گسل در گلباف و راه اندازی موزه ی زلزله در بیم و گلباف و زرد در خانه های مخروبه و محله های مخروبه می تواند هرسال هزاران دانشجوی زمین شناسی را به کرمان بکشد.

قنات های قدیم کرمان می تواند بهترین موزه ی وسایل آبیاری باشد. این قنات ها حتماً برای دانش آموزان و دانشجویان شهرمان هم پند آموز است. باورهای مردم هم می تواند بهترین جاذبه برای گردشگر باشد. به روایت احمد علی خان وزیر، درختی در سوغان است که مردم عقیده دارند حضرت زکریا به آن پناه برده است. میتوان سنبلی از این درخت را با یک تابلو زنده کرد. سنگ کر، کت حلال و حرام، طاق علی، درخت لطفعلی خان، خواجه خضر، خانگاه های قدیم و... هم می توانند برای گردشگران جالب باشند، خرچی هم ندارد. نصب یک تابلو به زبان فارسی و انگلیسی در کنار آن آموزش راهنما از سابقه آن هزینه ای به مراتب کم دارد.

با زنده کردن این مکان ها می توان هرسال هزاران دانشجوی مردم شناسی، جامعه شناسی، باستان شناسی و... را به کرمان بیاورد و هر دانشجوی خارجی که به وطن خود بازمی گردد مُبلغ رایگانی برای کرمان باشد. اما همه ی این ها زمانی جواب می دهد که کارگران اتباع خارجی و بیکار فصلی در نبود سرویس بهداشتی به برج های کهنه نروند و خاطره ی تلخ دوران سعدالسلطنه را زنده نکند!

۱- ارفع الدوله-خاطرات-صفحه ی ۱۵۶-تشر و فرهنگ هنر سال ۱۳۴۵

۲- خبر در هفته نامه ی تراب کرمان چاپ شده است. ۱۳۸۷/۷/۳۰

۳- جغرافیای کرمان، وزیری، صفحه ی ۱۳۰

شعر

■ **محمود خواجه بهرامی**

عضو کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

اینجا پاره ای از تن ایران است / اینجا کهن دیاری از سرزمین جاوید است
اینجا کهن دیاری است / با شکوه و پر افتخار
هان به خاک خفته این دیار / برخیز و سر از خاک بردار
بگو در طول تاریخ / بر تو چگونه گذشته است روزگار
بگو جان بر کفان این دیار / چگونه در هم کوبیدند یورش متخاصمان نابکار
بگو چگونه فرو ریختی / یا که غارت گشتی به دست کدامین طرار
گر چه فرو ریخته ای / یا سکوت هم آغوش گشته ای
پاره پاره سفال هایت گنجینه هزاران اسرار / جیرفت شهر کدامین

گزارش

سید امجد نظامی

دبیر کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

ادامه‌ی سخن مدیرمسئول از صفحه‌ی ۲

۵- خبر خوش برای فعالان صنعت گردشگری، ارسال مصوبه مربوط به معافیت کامل فعالان گردشگری به شورای نگهبان و بررسی کارشناسی این موضوع در کمیسیون اقتصادی مجلس محترم شورای اسلامی است، انشالله با پیگیری جامعه هتلداران کشور و عنایت ویژه نمایندگان محترم مجلس و سازمان میراث فرهنگی کشور تا پایان خرداد ماه این موضوع معافیت فعالان گردشگری از پرداخت مالیات محقق شود.

۶- در شرایط فعلی نرخ ارز، توجه و توسعه اصولی و برنامه‌ریزی شده و هدفمند گردشگری سلامت و ایجاد دهکده‌های سلامت گردشگری با توجه به وجود زیر بنای لازم این بخش در کشور (بیمارستان های خوب و مجهز، کادر پزشکی و پیراپزشکی متخصص و توانمند و مجرب و ...) به ویژه برای پذیرش علاقمندان به اعمال جراحی و معاینات پزشکی و مسائل درمانی، از کشورهای همسایه و سایر کشورها، فرصت بسیار شایسته ای برای تأمین منابع مالی مورد نیاز بخش بهداشت، درمان و سلامت کشور چه دولتی و خصوصی است. به گفته معاون نظارت و برنامه‌ریزی سازمان نظام پزشکی کشور، درآمد ارزی حاصل از گردشگری سلامت در سال گذشته ۱۰ برابر درآمد حاصل از صادرات تجهیزات پزشکی و دارو بوده است.

۷- نکته آخر این که در خبرها آمده بود که دولت رومانی از برنامه خود برای جذب سرمایه گذاری ۱۵ میلیارد یورویی سرمایه گذاران خارجی در صنعت زیر ساخت های گردشگری این کشور تا سال ۲۰۲۰ خبر داده است. دولت رومانی از استمرار برنامه دیگر خود که از سال ۲۰۰۵ تحت عنوان «افق گردشگری رومانی» آغاز کرده است خبر داده است. بر مبنای اهداف این برنامه ی در دست اجرا، کشور رومانی در سال ۲۰۳۰ به عنوان مقصد نخست گردشگری منطقه اروپای شرقی تبدیل شده و سهم صنعت گردشگری در تولید ناخالص داخلی این کشور از رقم فعلی ۲ درصد به ۹ درصد خواهد رسید!!

جالب است بدانید پس از فرو پاشی شوروی سابق صنعت گردشگری به دلیل وجود امکانات رفاهی ارزان و مناسب و آثار تاریخی ارزشمند، یکی از ارکان اقتصاد این کشور محسوب و با تبلیغ و اطلاع رسانی صحیح، کشور رومانی همواره یکی از مقاصد گردشگری اروپا به شمار می رود.

۸- کشور لهستان در سال های اخیر مقصد نخست «گردشگری درمانی»، اروپائیان شده است.

۹- به راستی سرزمین شکوهمند ایران اسلامی و حتی استان های محروم کشور چه چیزی کمتر از رومانی یا لهستان و ... دارند؟!

بازدید از توانمندی های اقتصادی و گردشگری شهر بابک

استقبال گرم مقامات دولتی شهر بابک از حضور کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

و حمل و نقل رقم زد و در این بازدیدها با برخی از جاذبه ها و فرصت های سرمایه گذاری شهرستان آشنایی لازم حاصل شد.

طی جلسه فرماندار محترم شهر بابک در مجتمع مس میدوک ایشان بیان داشتند که از هر گونه سرمایه گذاری در حوزه گردشگری در این منطقه استقبال کرده و از همه اعضای کمیسیون جهت همکاری و سرمایه گذاری در این بخش دعوت نمودند.

مسلمدا در برنامه ریزی های بعدی گردشگری و اقتصادی جهت بازدید هیات های داخلی و خارجی، دیدار از توانمندی های گردشگری و اقتصادی این شهر باستانی و زیبا را حتما مد نظر خواهد گرفت.

میهمان نوازی و همراهی مسئولان محترم شهرستان شهر بابک نشانگر توجه خاص ایشان به توسعه و آبادانی منطقه و بهره وری از توانمندی های گردشگری و اقتصادی شهرستان می باشد که بسیار حایز اهمیت و قابل تقدیر می باشد.

یکی از دست آوردهای سفر اعضای کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق کرمان به منطقه برنامه ریزی و اجرای اولین تور سافاری در نیمه شعبان امسال توسط بخش خصوصی علاقمند می باشد که فعالیت های لازم در دست اقدام است.

سید امجد نظامی: هماهنگ کننده سفر

این سفر که در روز جمعه مورخ ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۹۳ به قصد بازدید از توانمندی های اقتصادی و گردشگری شهر بابک برگزار شد با استقبال گرم مقامات دولتی شهر بابک همراه بود.

حضور مسئولان محترم:

آقایان شریفی فرماندار، رضازاده شهردار، غلامی بخشدار، شریفی مسئول اداره کار، تعاون و رفاه، کرهانی مسئول اداره عشایری، کافی مسئول اداره جهادکشاورزی، کمالی مدیر مجتمع مس شهر بابک (میدوک و خاتون آباد)، باقری مسئول کارگاه فیروزه، پوراسدی مسئول روابط عمومی فرمانداری، خبرنگاران و اعضای شورای شهر و شورای روستای استبرق و ... در استقبال و مشایعت کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان قابل تقدیر و تشکر است.

صبحانه به یادماندنی در روستای استبرق شهر بابک، بازدید از دشت ریگ سفید، دریاچه نمک، عمارت موسی خانی، کارگاه تراش فیروزه، مجتمع مس میدوک، ضیافت ناهار در مجتمع مس میدوک، بازدید از دشت ریواس شهر بابک و بازدید از روستای دست کند میمند به همراه مسئولان محترم این شهرستان سفری خاطره انگیز برای اعضای کمیسیون گردشگری

پذیرش آگهی در فصلنامه گردشگری کرمان تلفن سفارشی آگهی: ۲۴۴۲۴۶۷

مدیر مسئول: سید محمد ابراهیم علوی ■ سردبیر: بتول ایزدینا ■ مدیر فنی: فرزانه زاهدی

طراحی و صفحه آرایی، تحریریه: اعظم عرب نژاد- فروغ زاینده رودی

نشانی: کرمان، بلوار جمهوری اسلامی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان | تلفن: ۰۳۴۱-۲۴۴۲۴۶۷

ارسال مطالب علمی و تخصصی و تجربیات شما در زمینه ی گردشگری جهت نشر، مزید امتنان است/ مطالب مندرج لزوماً بیانگر دیدگاه کمیسیون نمی باشد/ فصلنامه گردشگری کرمان در چاپ و ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان
مركز تحقیقات و بررسی های اقتصادی، آموزش و مهارت های

یادمان حضور کمیسیون گردشگری اتاق کرمان در شهربابک

روستای استبرق، صرف صباحانه

دشت ریگ سفید، دریاچه نمک

دشت ریگ سفید، دریاچه نمک

میمند، روستای دست کند

دشت ریواس

دشت ریواس

میمند، روستای دست کند

عمارت موسی خانی

عمارت موسی خانی

دانه های سیلیس دشت ریگ سفید

مجمع مس میدوک

معادن مس میدوک

شرکت تعاونی فیروزه نگار میمند

شرکت تعاونی فیروزه نگار میمند

دشت ریگ سفید، دریاچه نمک